

Sami Metelinen

OIKEISTO JYRKKENEE

Suomalaiset jakautuvat aiempaa selkeämmin vasemmistoon ja oikeistoon

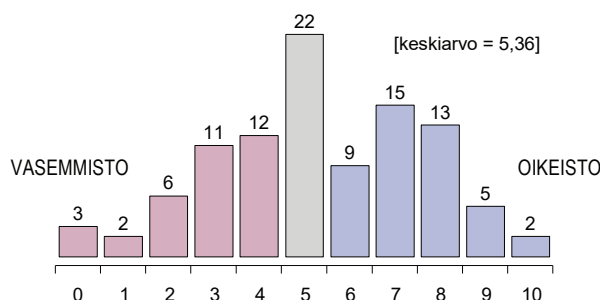
- Suurempi osa suomalaisista sijoittaa itsensä oikeistoon (44 %) kuin vasemmistoon (34 %).
- Poliittikka-asenteet polarisoituvat. Vaikka oikeistolaisten osuus ei ole juuri lisääntynyt, suomalaisten asenteet ovat nyt jyrkemmin oikeistolaisia kuin vuonna 2014. Vastaavasti myös äärimmäisen vasemmistolaisiksi itsensä kokevien osuus on kasvanut.
- Perussuomalaisten kannattajat ovat seitsemässä vuodessa selvästi oikeistolaistuneet ja vihreiden kannattajat vasemmistolaistuneet.
- 38 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että koronavirusepidemian ympärillä käyty keskustelu on saanut hysterian piirteitä, ja se on ajanut päättäjät ylimitoitettuihin toimiin.

Suurempi osa suomalaisista arvioi sijaitsevänsä poliittisesti oikealla kuin vasemmalla, käy ilmi syksyn 2021 Arvo- ja asennetutkimuksesta (Kuvio 1). Kolmasosa (34 %) suomalaisista sijoittaa itsensä poliittisesti vasemmistoon ja 44 prosenttia oikeistoon. Kumpikaan aatesuunta ei kuitenkaan saa taakseen kansalaisten enemmistöä, kun reilu viidesosa (22 %) asemoi itsensä poliittisella kartalla keskelle.

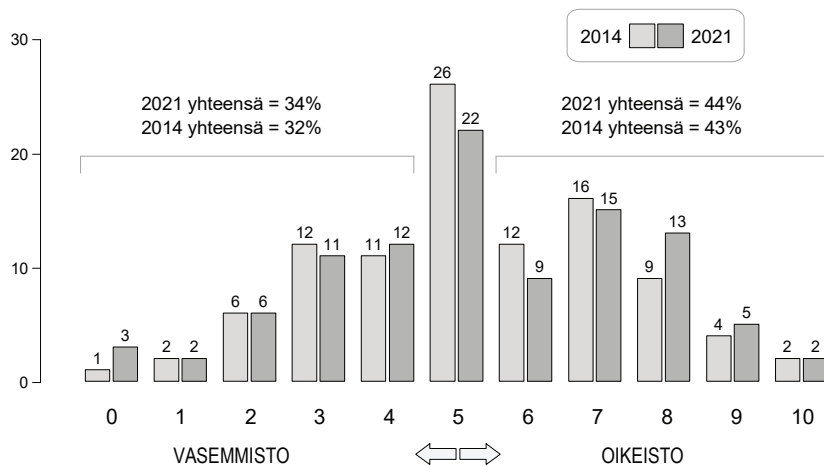
Suomalaisten poliittisen identiteetin jakauma vasemmisto–oikeisto-asteikolla kallistuu näin ollen oikeiston suuntaan, kun vastausjakauman keskiarvo asteikolla nolasta kymmeneen on 5,36.

Suomalaisten poliittinen identiteetti on polarisoitunut lievästi vuodesta 2014, jolloin EVA kysyi viimeksi suomalaisten sijoittumista vasemmisto–oikeisto-akselilla.¹ Keskelle itsensä si-

Kuvio 1. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto–oikeisto-mittarilla (asteikko 0–10, %)

Kuvio 2. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto–oikeisto-mittarilla (asteikko 0–10, %)

joittavien osuus on pienentynyt, ja vastaavasti hienoista kasvua nähdään oikealla ja ääri-vasemmalla (Kuvio 2). Selkein muutos nähdään oikeiston sisällä, jossa aiempaa useampi identifioi itsensä vahvasti oikeistolaiseksi ja maltillisesti oikeistolaisten osuudet ovat laskeneet. Tästä syystä myös koko vastausjakauman asteikkokeskiarvo on siirtynyt piirun verran oikealle. Se on nyt 5,36 kun vuonna 2014 se sijoittui kohtaan 5,3.

Aatejakaumat vuosina 2014 ja 2021 kielivät yhtäältä vasemmisto–oikeisto-jaon vakaudesta. Niin vasemmistolaisiksi kuin oikeistolaisiksi itsensä kokevien osuus kokonaisuudessaan pysyi likipitään samana. Toisaalta keskelle itsensä sijoittavien väheneminen ja nimenomaan vahvasti oikeistolaisten näkemysten painottuminen kielii hienoisesta näkemysten polarisoitumisesta. Tätä kuvaa vahvistaa myös se, että aivan äärimmäiseen vasemmistoon itsensä sijoittavien osuus on kasvanut yhdestä kolmeen prosenttiin.

Vastaavanlainen havainto tehtiin Eduskunta-vaalitutkimuksessa 2019.² Vaikka kyseisessäkin tutkimuksessa suurempi osa suomalaisista sijoitti itsensä oikeistoon kuin vasemmistoon, vuoden 2019 vaaleissa asenteet olivat aiempaan verrattuna polarisoituneet, ja vasemmistolaisiksi itsensä kokevien osuus oli hivenen kasvanut verrattuna aiempaan.

Tämä vastaa odotuksia, joita äänestäjillä oli Arvo- ja asennetutkimuksen mukaan ennen vuoden 2019 vaaleja. Tuolloin suomalaisten odotukset oli viritetty pikemminkin kohti vasemmistolaisempaa politiikkaa kuin Juha Sipilän porvarihallituksen jatkoa.³

Nyt heiluri on heilahtanut toiseen suuntaan, ja myös poliittisten puolueiden kannatuskehitys kielii asenteiden kääntymisestä enemmän oikealle kuin vasemmalle vuoden 2019 vaalien jälkeen. Oikeisto-opposition puolueiden (perussuomalaiset, kokoomus, kristillisdemokraatit ja Liike Nyt) yhteenlaskettu kannatus oli Ylen joulukuun 2021 kannatusmittauksessa 45,0 prosenttia, kun se vuoden 2019 vaaleissa oli 40,7 prosenttia.⁴ Kyse ei kuitenkaan ole vain hallitus-oppositio-asetelman kypsymisestä vaalikauden edetessä, vaan myös talouden ideologioista. Muutkin viimeaikaisten EVAn Arvo- ja asennetutkimusten tulokset kertovat suomalaisten talousasenteiden muutoksesta piirun verran oikeistolaisemmiksi.⁵

Perussuomalaiset oikeistolaistuvat

Vasemmisto–oikeisto-jako erottautuukin varsin selvästi suomalaisten puoluekannatuksen mukaan, ja se on ajan myötä selkiytynyt entisestään. Kun tarkastellaan Arvo- ja asennetutkimuksen jakauman asteikkokeskiarvojen poikkeamia asteikon keskipisteestä, havaitaan koko väestön kallistuminen hivenen oikealle (Kuvio 3).

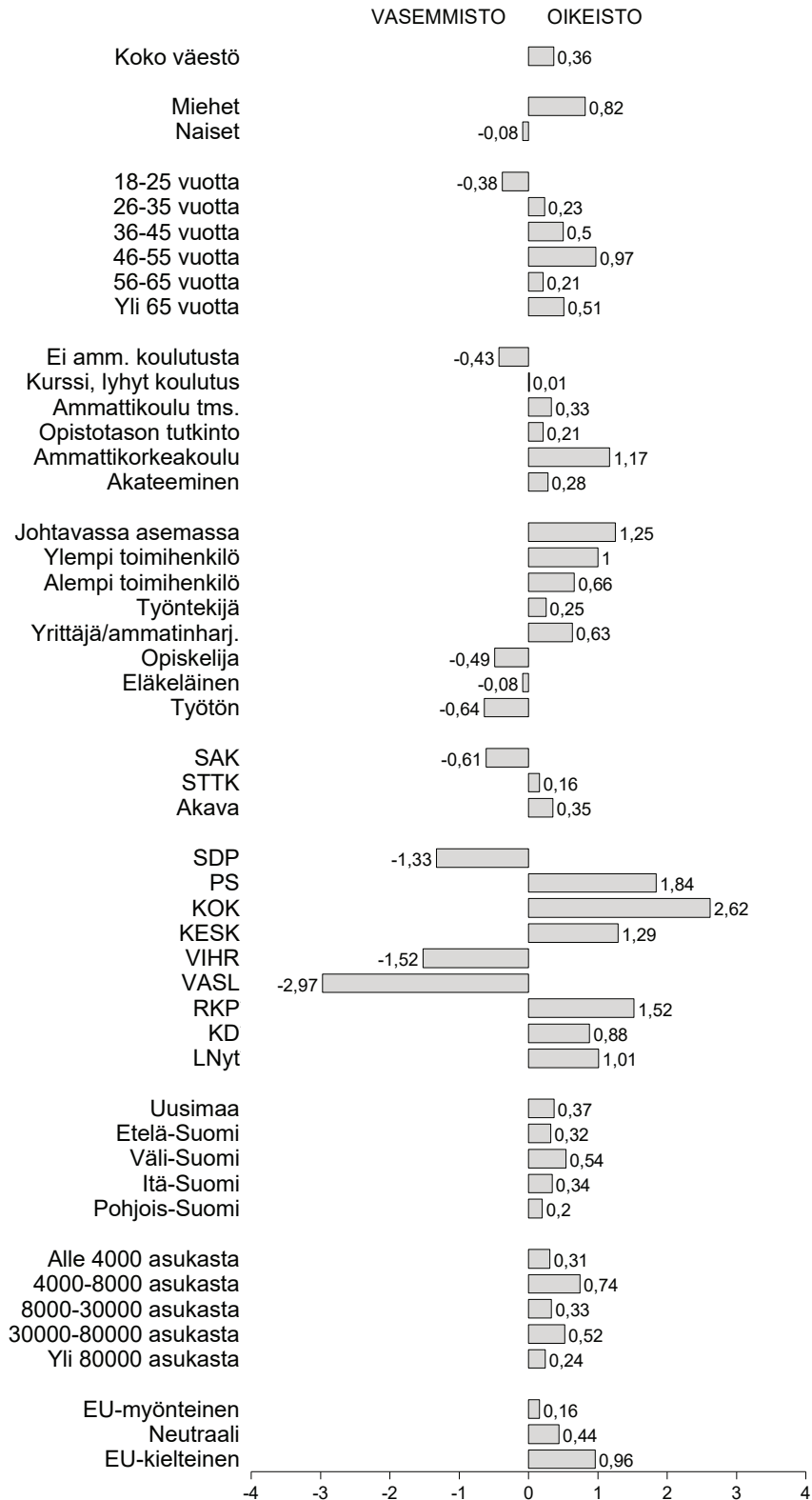
Kaikista väestöryhmistä eniten oikeistolaisiksi itsensä kokevat kokoomuksen äänestäjät, perässään perussuomalaisten, RKP:n ja keskustan äänestäjät. Oikealle itsensä sijoittavat niin ikään Liike Nytin ja kristillisdemokraattien äänestäjät. Vasemmistolaisiksi itsensä taas kokevat SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton äänestäjät, joista viimeksi mainitut poikkeavat kaikista väestö-

ryhmistä eniten asteikon neutraalista keskikohdasta.

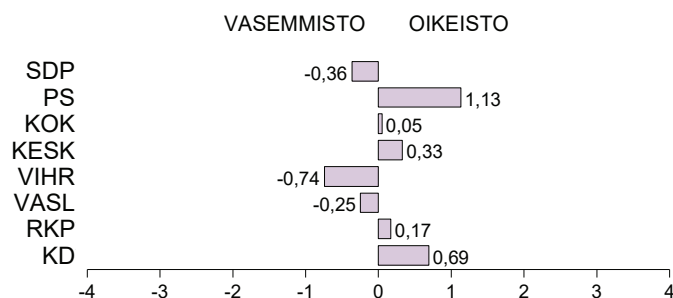
Muissa väestöryhmissä poikkeamat keskel-
tä ovat jokseenkin vähäisiä. Oikeistolaisuus kas-
vaa sosioekonomisen statuksen myötä siten, että

johtavassa asemassa olevat kokevat itsensä kes-
kimäärin oikeistolaisiksi. Työttömien ja opiske-
lijoiden ryhmät kallistuvat hivenen vasemmalle.
Koulutusryhmistä erottuvat ammattikorkeakou-
lun käyneet, jotka sijoittuvat keskimäärin oikealle.

**Kuvio 3. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto-oikeisto-mittarilla
(poikkeama asteikon 0–10 keskiarvosta)**

Kuvio 4. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto–oikeisto-mittarilla (asteikkokeskiarvojen erotukset 2014–2021)

Miehet kallistuvat oikealle.

Miehet kallistuvat naisia selvästi useammin oikealle. Myös iällä on vaikutusta sijoittautumiseen. Nuorimmassa 18–25-vuotiaiden ikäryhmässä kallistutaan enemmän vasemmalle, oikeistosuuntaus kasvaa myöhäiskeskä-ikään tultaessa ja vähenee yli 56-vuotiaiden ikäryhmissä.

Verrattuna vuoteen 2014 asenteissa on tapahtunut huomattavia muutoksia, kun tarkastellaan asteikkokeskiarvojen muutoksia puolueiden kannattajaryhmien kohdalla (Kuvio 4).

Merkittävin muutos on perussuomalaisia äänestävien selvä oikeistolaistuminen, joka on havaittu niin aiemmissa Arvo- ja asennetutkimuksissa kuin myös Eduskuntavaalitutkimuksessa 2019.⁶ Asteikkokeskiarvojen kohdalla yli yhden yksikön muutosta on pidettävä huomattavana. Kehitys johtunee todennäköisesti sekä asenteiden että puolueen äänestäjäkunnan muutoksesta. Perussuomalaiset hajosi vuonna 2017 puolueen aiemman puheenjohtajan Timo Soinin mukana sinisiin ja Jussi Halla-ahon johtamiin perussuomalaisiin. Soinin perussuomalaiset oli sijoittanut itsensä pikemminkin lähemmäs keskustavasemmistoa kuin oikeistoa.

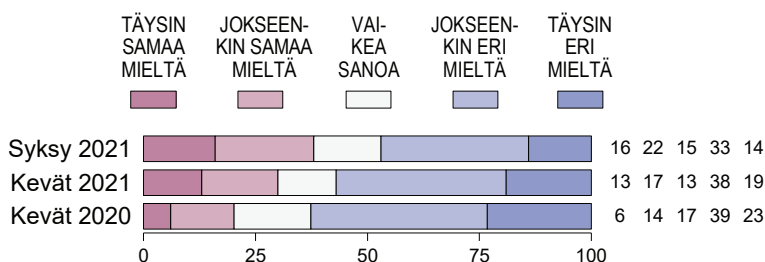
Asteikkokeskiarvot vahvistavat myös kuvaa siitä, että vasemmisto–oikeisto-jako on polarisoitunut yli ajan. Punavihreiden puolueiden kannattajat ovat siirtyneet enemmän vasemmalle (etenkin vihreät) ja porvaripuolueiden kannattajat oikealle.

Paluu kriittisiin asenteisiin

Vasemmisto–oikeisto-asenteiden polarisoitumiseen aivan viime aikoina on saattanut vaikuttaa myös paluu poikkeusoloista politiikan normaaliin. Koronapandemian alettua politiikan perinteiset jakolinjat menettivät hetkeksi merkityksensä, ja valtaosa kansalaisista asettui määrätietoisesti Sanna Marinin hallituksen koronapolitiikan tueksi.⁷ Tuolloin kyse oli kansainvälisestikin havaitusta niin sanotusta lipun ympärille kokoontumisen ilmiöstä (rally 'round the flag), jolloin kriisin keskellä ihmiset haluavat luottaa kulloiseenkinkin vallanpitäjään. Tämä ilmiö on asteittain hälvennyt, ja jo keväällä 2021 oli politiikka-asenteissa monilta osin palattu normaaliin kritiikkiin ja näkemysten jakaantumiseen vasemmistohallituksen ja oikeisto-opposition kannattajien kesken.⁸

Pandemian politisoitumisen jatkuminen⁹ näkyy hyvin siinä, että nyt peräti 38 prosenttia suo-

Kuvio 5. Koronavirusepidemian ympärillä käyty keskustelu on saanut hysterian piirteitä, ja se on ajanut päättäjät ylimitoitettuihin toimiin (%)

malaisista on sitä mieltä, että koronavirusepidemian ympärillä käyty keskustelu on saanut hysterian piirteitä, ja se on ajanut päättäjät ylimitoitettuihin toimiin (Kuvio 5). Toisella kannalla on kuitenkin lähes puolet (47 %).

Koronatoimien voimakas kritiikki on kasvanut selvästi pandemian alkamisesta vuonna 2020. Näkemysten polarisoituminen näkyy erityisen vahvasti eri puolueiden kannattajien näkemyksissä (ks. erillinen Kuvioliite). Kristillisdemokraattien kannattajista 73 prosenttia ja perussuomalaisten kannattajistakin 71 prosenttia yhtyy väittämään. Kokoomuksen ja RKP:n kannattajistakin likipitään yhtä moni on väitteen kanssa samaa mieltä kuin eri mieltä. Keskustan kannattajista useampi torjuu kuin hyväksyy väittämän, mutta SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat torjuvat sen selvästi.

Kritiikille koronatoimia kohtaan on tullut tilaa sitä mukaa, kun ihmisten huoli viruksesta on laantunut. Kolmannes suomalaisista oli kyselyn aikaan syys-lokakuun vaihteessa valmis luopumaan kaikista koronaan liittyvistä koronatoimista heti.¹⁰

Huolimatta kasvavista epäilyistä ylimitoitettuja toimia kohtaan selvä enemmistö on yhä koronatoimien tukena. Edelleen kaksi kolmesta (68 %) suomalaisesta antaa täyden tukensa hallituk-

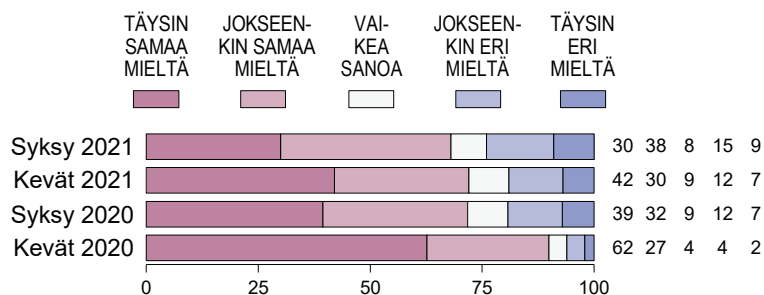
sen toimille koronavirusepidemian torjumiseksi, vaikka ne ovat poikkeuksellisen järeitä (Kuvio 6). 24 prosenttia ei anna toimille tukeaan.

Aivan niin täydellistä yksimielisyyttä ei enää ole kuin pandemian alkaessa keväällä 2020, mutta yleisesti ottaen tuki koronatoimille on pitänyt pintansa. Suurinta tuki koronatoimille on pääministeripuolue SDP:n kannattajien keskuudessa (92 % tukee) ja heikointa perussuomalaisten kannattajien keskuudessa (32 % tukee ja 58 % vastustaa).

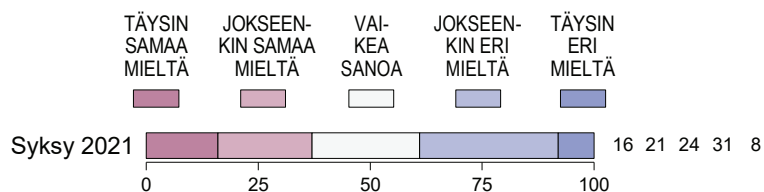
Suhtautuminen hallituksen toimintaan on kaksijakoinen. Samalla kun kansalaiset ovat läpi pandemian olleet valmiita sitoutumaan toimiin pandemian torjumiseksi, näkemyserot näyttäsivät koskevan hallituksen toimien oikeaa mitoitusta ja oikea-aikaisuutta. Yli kolmasosa (37 %) suomalaisista on sitä mieltä, että maamme hallitus on ollut huonosti valmistautunut koronan kolmanteen ja neljänteen aaltoon (Kuvio 7). Toista mieltä on hieman useampi (39 %).

On syytä kuitenkin huomata, että keväällä 2021 peräti 52 prosenttia oli sitä mieltä, että hallitus oli huonosti varautunut pandemian toiseen ja kolmanteen aaltoon.¹¹ Syksyn kysely tehtiin syys-lokakuussa, kun pandemia näytti hellittäneen. Tällä lienee ollut vaikutuksensa kyselyn hallitusta kohtaan hieman suopeampiin näkemyksiin koronan kolmanteen ja neljänteen aaltoon varautumisesta.

Kuvio 6. Vaikka hallituksen toimet koronavirusepidemian torjumiseksi ovat poikkeuksellisen järeitä, annan niille täyden tukeni (%)

Kuvio 7. Maamme hallitus on ollut huonosti valmistautunut koronan kolmanteen ja neljänteen aaltoon

Puolueisiin ei luoteta

Läpi pandemian kansalaisten luottamus virkamiesten antamaan tietoon on pysynyt koh- tuullisen korkeana, mutta rapistunut tuntuvas- ti ensimmäisen koronakevään huippulukemista. Edelleen niukka enemmistö (51 %) suomalais- ta sanoo, että virkamiesten kansalaisille antama tieto on luotettavaa (Kuvio 8). 29 prosenttia torjuu väittämän.

Myös suhtautumisessa virkamiestietoon perus- suomalaiset erottuvat erityisen kriittisinä (52 % ei luota) samalla, kun muutoin epäluottamus jää eri puolueiden kannattajilla vähäiseksi. Luottamus virkamiestietoon taas kasvaa koulutuksen, nuor- en iän ja sosioekonomisen statuksen mukana.

Poliitikkojen antamaan tietoon kansalaiset taas eivät lähtökohtaisesti luota. Vain neljäsosa (25 %) sanoo, että poliitikkojen kansalaisille an- tama tieto on luotettavaa (Kuvio 9). Enemmistö (52 %) torjuu väittämän.

Aikasarjassa havaitaan kevään 2020 poikkeus- tila, jonka jälkeen on palattu varsin epäluuloi- siin asenteisiin. Vihreiden kannattajat erottuvat johtavassa asemassa olevien ohella ainoina vä-

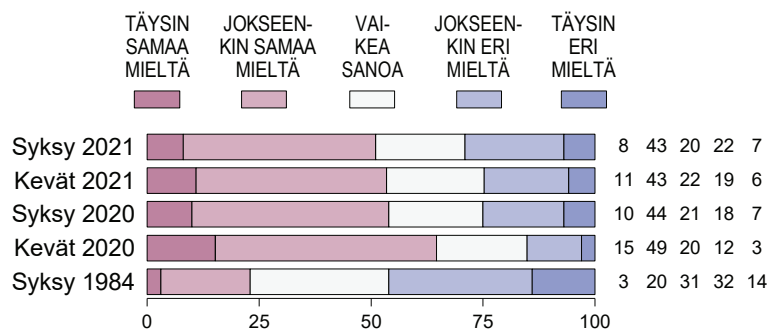
estöryhminä, joissa suurempi osa luottaa kuin ei luota poliitikkojen antamaan tietoon. Näissäkin ryhmissä vähemmistö luottaa.

Kriittisyydellä poliitikkoja kohtaan on Suo- mossa pitkät perinteet. Vain kolmasosa (32 %) suomalaisista on sitä mieltä, että demokratia toi- mii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalais- ten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa (Kuvio 10). Lähes puolet (49 %) on toista mieltä.

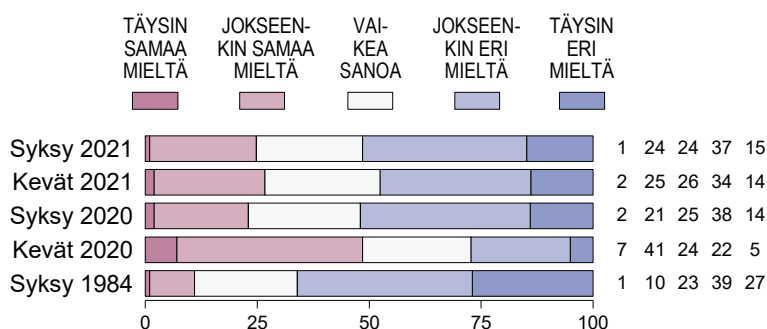
Usko demokratian toimivuuteen on edelleen hieman koholla verrattuna pandemiaa edeltä- vään aikaan, jolloin demokratian toimivuuteen luottavien taso oli pitkään vain noin neljäsosan tasolla. Poikkeuskeväästä 2020 usko demokrati- aan on kuitenkin huvennut tasaista tahtia. Epäi- leväisyys demokratian toimivuutta kohtaan on melko laajaa kaikissa väestöryhmissä, mutta epä- luottamuksessa erottuvat työttömät (67 % ei luota) sekä perussuomalaisten (68 % ei luota) ja kris- tillisdemokraattien (70 % ei luota) äänestäjät.

Demokratiaa kohtaan koettu epäluottamus vaikuttaisi kohdentuvan ennen kaikkea puoluei- siin, jotka ovat järjestään olleet myös Arvo- ja asennetutkimusten luottamusrankingeissa poh-

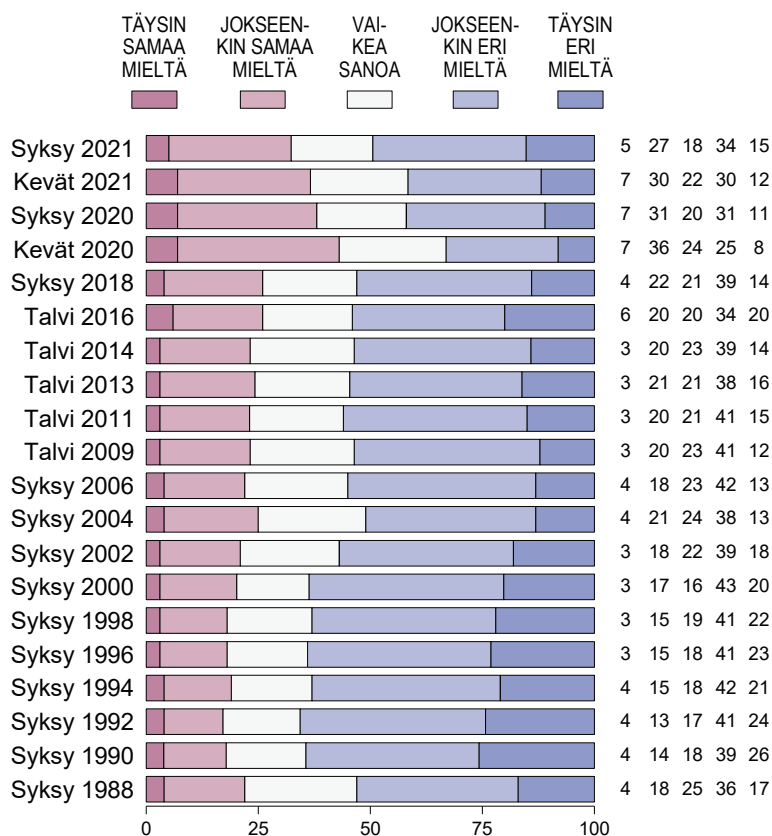
Kuvio 8. Virkamiesten kansalaisille antama tieto on luotettavaa (%)

Kuvio 9. Poliitikkojen kansalaisille antama tieto on luotettavaa (%)

Kuvio 10. Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa (%)

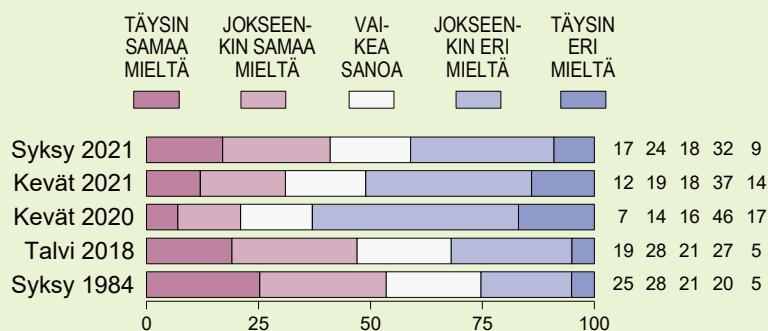
Valtion puuttuminen ihmisten elämään alkaa taas rasittaa

Suomalaisista 41 prosenttia on sitä mieltä, että valtio säätelee liikaa yksityisen ihmisen elämää (Kuvio 11). Toista mieltä on tasan yhtä moni (41 %).

Koronakevät 2020 muutti kertaheitolla suomalaisten asenteet suopeiksi valtion säätelylle, mikä on ymmärrettävää: taudin leviäminen edellytti valtion tasolla päätettyjä rajoituksia, joille lähes kaikki suomalaiset antoivat myös siunauksensa. Nyt on palattu kohti normaalimpaa asenneilmapiiriä, joka on valtion säätelyä kohtaan jokseenkin kriittinen.

Väestöryhmistä kriittisimpinä erottuvat perusuomalaisten (77 %) ja kokoomuksen (59 %) äänestäjät ja yrittäjät (57 %). Huomionarvoista on myös se, että miehet (50 %) ovat selvästi kriittisempiä valtion harjoittamaa säätelyä kohtaan kuin naiset (32 %).

Kuvio 11. Valtio säätelee liikaa yksityisen ihmisen elämää (%)

jalla toisin kuin esimerkiksi luottamusmittarin kärkisijaa hallitseva tasavallan presidentti.¹²

Yli kaksi kolmesta (69 %) suomalaisesta arvioikin, että puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista (Kuvio 12). Vain 15 prosenttia on väitteen kanssa eri mieltä.

Kevään 2020 politiikan poikkeustilan jälkeen on palattu lähes yhtä kriittisiin tunnelmiin kuin ennen pandemiaa. Jälleen puolueisiin pettyneimpinä erottuvat perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien äänestäjät, kun vihreissä epäluottamus on pienintä. Niin ikään nuorimmissa ikäluokissa epäluottamus on vielä verraten pientä, mutta silti selvästi suurempaa kuin luottamus (Ks. Kuvioliite).

Huolimatta kokonaisvaltaisesta epäluottamuksesta puolueiden kykyyn vastata kansalaisten tarpeisiin, melko moni suomalaisista vaikuttaisi löytävän itselleen sopivan puolueen. 38 prosenttia sanoo, että mikään puolue ei aja juuri itselle tärkeitä asioita (Kuvio 13). Suurempi osa on toista mieltä eli löytää itselleen sopivan puolueen (43 %).

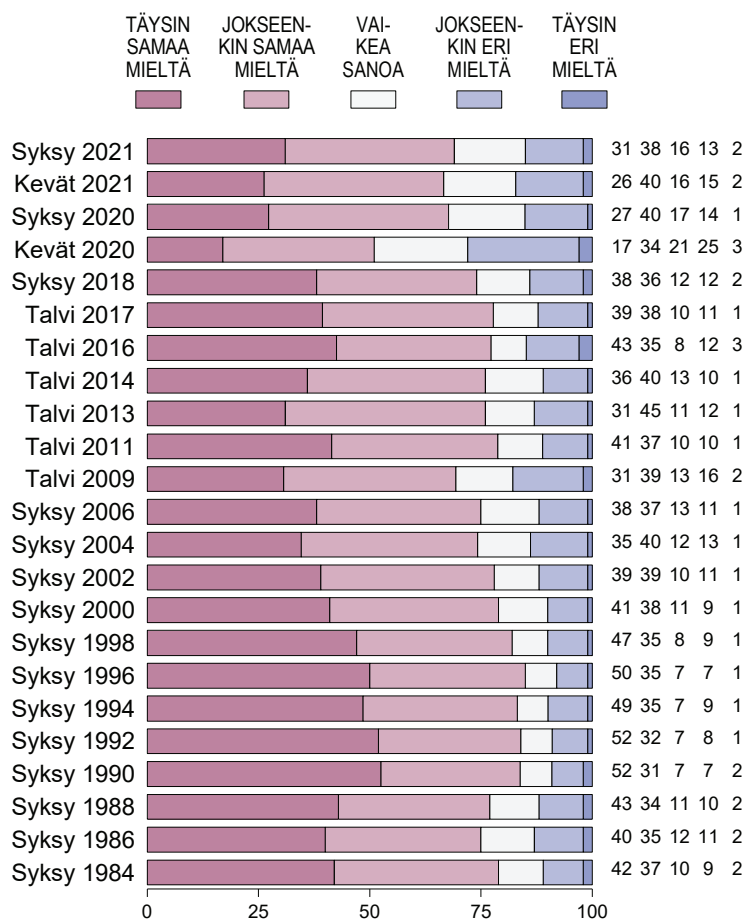
Koronakeväänä 2020 enemmistö löysi itselleen sopivan puolueen, mutta nyt tilanne on osapuilleen sama kuin koronaa edeltäneinä vuosina. Puolueen etsiskely vaikuttaisi olevan kaikkien kansanryhmien krooninen murhe.¹³

Puolueiden kritisointi ja oman poliittisen kodin etsintä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö politiikka kiinnosta. Peräti 67 prosenttia suomalaisista sanoo olevansa kiinnostuneita politiikasta ja seuraavansa sitä ahkerasti (Kuvio 14). Vain neljäsosa (25 %) on toisella kannalla. Toisaalta viime eduskuntavaalien ajoista asti jatkunut politiikkaa kohti tunnetun kiinnostuksen kasvu näyttää jo saavuttaneen lakipisteensä, mikä osaltaan todistaa paluusta kohti politiikan normaalia.

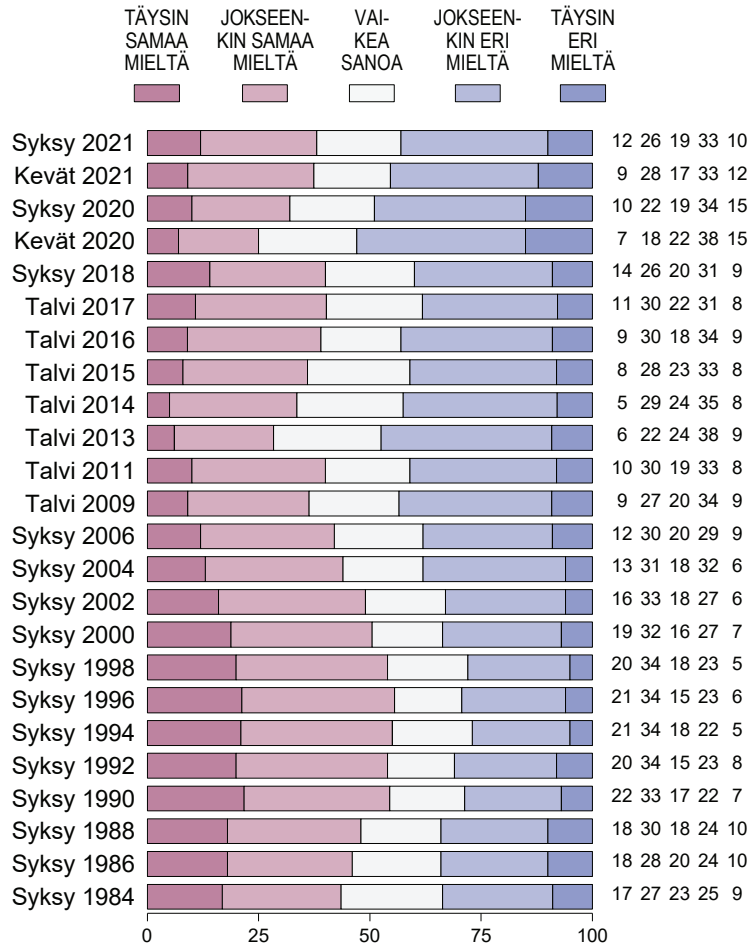
Myös kiinnostus politiikkaa kohtaan näyttäisi olevan kaikkien kansanryhmien harrastus. Väestöryhmistä kuitenkin erottuvat työttömät ja naiset sekä vihreiden ja RKP:n kannattajat, joista alle 60 prosenttia sanoo olevansa kiinnostuneita politiikasta ja seuraavansa sitä aktiivisesti.

Isossa kuvassa suomalaisten politiikka-asetteet ovat varsin kriittisiä, mutta vakaita. Oikeis-

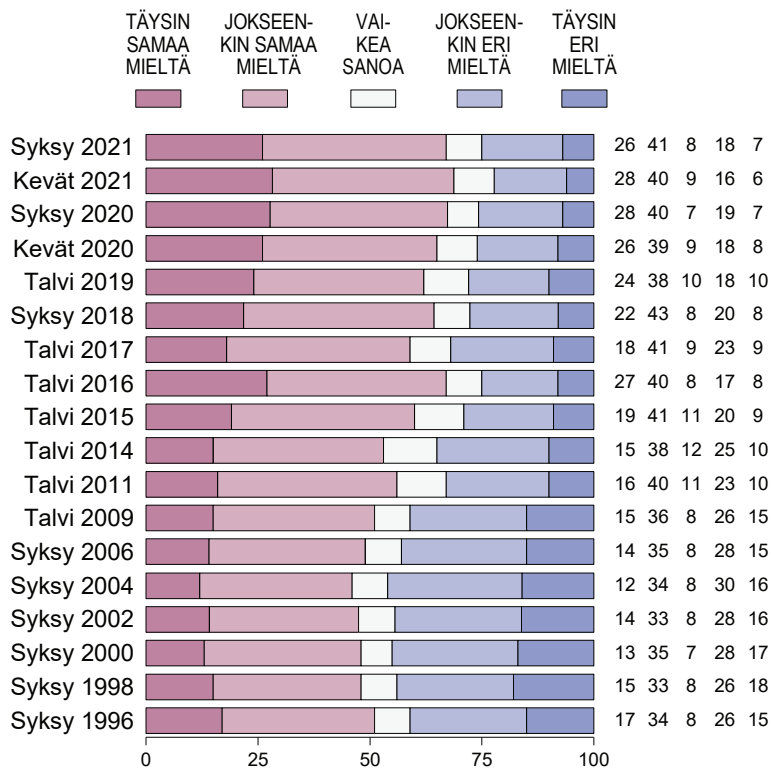
Kuvio 12. Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista (%)

Kuvio 13. Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita (%)

Kuvio 14. Olen kiinnostunut politiikasta ja seuraan sitä aktiivisesti (%)

tolaisuuden vahvistuminen ja näkemysten polarisoituminen voimakkaammin vasemmistoon ja oikeistoon saattaa kuitenkin tulevaisuudessa pistää liikettä kansakunnan politiikka-asenteisiin. Puolueita kohtaan koetun epäluulon hälventäminen saattaa edellyttää nykyisessä ilmapiirissä puolueilta aiempaa voimakkaampaa asemoitumista myös asiakysymyksissä, joissa jako vasemmistoon ja oikeistoon konkretisoituu.

Puolueista vihreät vaikuttavat omaavan äänestäjäkunnan, joka luottaa vahvimmin puolueinstituutioon. On mahdollista, että selkeä identiteettipoliittinen profiili lisää kannattajien kiinnittymistä puolueeseensa riippumatta kulloisistakin puolueiden kannatusvaihteluista.

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 042 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 24.9.–7.10.2021. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internet-paneelilla ja painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen jatkoanalyysin on tehnyt Yhdyskuntatutkimus Oy. Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksia on tehty vuodesta 1984.

Kirjoittaja

Sami Metelinen on EVAn toimituspäällikkö.

Viitteet

- 1 Haavisto (2014).
- 2 Borg, Kestilä-Kekkonen ja Wass (2020).
- 3 Haavisto (2019).
- 4 Yle Uutiset (2021).
- 5 Ks. esim. Haavisto (2020a) ja Kurronen (2021a).
- 6 Ks. Haavisto (2020a) ja Borg ym. (2020).
- 7 Haavisto (2020b).
- 8 Metelinen (2021a).
- 9 Metelinen (2021b).
- 10 Kurronen (2021b).
- 11 Ks. Metelinen (2021a).
- 12 Ibid.
- 13 Väestöryhmittäisessä erittelyssä erottuvat RKP:n ja Liike Nytin kannattajat ryhminä, joiden enemmistö ei löydä itselleen puoluetta. Vastaaajamäärät kyseisten puolueiden kannattajien kohdalla ovat kuitenkin pienet, joten tuloksesta ei kannata tehdä pitkälle meneviä tulkintoja.

Lähteet

- Borg, S., Kestilä-Kekkonen, E. ja Wass, H. (2020). Poliitiikan ilmastonmuutos – Eduskuntavaalitutkimus 2019, Oikeusministeriön julkaisuja, selvityksiä ja ohjeita 5/2020.
- Haavisto, I. (2014). Neljäs Suomi – EVAn Arvo- ja asennetutkimus 2014, Taloustieto Oy.
- Haavisto, I. (2019). Huolettomien hallitus – Äänestäjät avaisivat julkisen talouden rahahanat, mutta eivät ole valmiita veronkiristyksiin, EVA Analyysi No 70.
- Haavisto, I. (2020a). Askel oikealle – Suomalaiset suhtautuvat myönteisesti markkinatalouteen, EVA Analyysi No 79.
- Haavisto, I. (2020b). Poliitiikan poikkeustila – Koronakriisi yhdisti suomalaiset, EVA Analyysi No 81.
- Kurronen, S. (2021a). Suomalaisten enemmistö leikkaisi menoja talouden tasapainottamiseksi, EVA Artikkelit, <https://www.eva.fi/blog/2021/04/20/suomalaisten-enemmisto-leikkaisi-menoja-talouden-tasapainottamiseksi/> (haettu 8.12.2021).
- Kurronen, S. (2021b). Konttoreilta karanneet – Huoli koronavirusepidemiasta on laantunut, mutta toimistolle ei haluta palata, EVA Arvio No 34, <https://www.eva.fi/blog/2021/11/16/huoli-koronavirusepidemiasta-on-laantunut-mutta-toimistolle-ei-haluta-palata/> (haettu 7.12.2021).
- Metelinen, S. (2021a). Kansakunnan kivijalka – Pandemiassakin suomalainen luottaa presidenttiin, poliisiin ja puolustusvoimiin, EVA Analyysi No 95.
- Metelinen, S. (2021b). Politisoitunut pandemia – Suomalaiset antavat yhä siunauksensa koronatoimille, mutta kritiikki kasvaa, EVA Analyysi No 93.
- Yle Uutiset (2021). Puolueiden kannatusarvot Marraskuu 2021 (03.11.2021–30.11.2021), <https://yle.fi/uutiset/3-12211311> (haettu 8.12.2021).

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Arviot esittelevät ajankohtaisia ideoita ja keskustelunaiheita. Arvioiden kirjoittajat vastaavat esitetyistä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

Arviot löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-074X (PDF)